

İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ANNE-BABA TUTUMLARININ, PSİKOMOTOR BECERİ DÜZEYLERİNE ETKİSİ*

Mustafa Kayıhan ERBAŞ¹ Mehmet GÜÇLÜ² Erdal ZORBA²

Geliş Tarihi: 25.02.2013

Kabul Tarihi: 04.04.2013

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin anne-baba tutumlarının, psikomotor beceri düzeylerine etkisinin incelenmesidir. Araştırma gurubunu, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Aksaray İlinde bulunan 7 ilköğretim okulunda 8. sınıfta öğrenim gören, 113 kız (%49.3), 116 erkek (%50.7) olmak üzere toplam 229 öğrenci oluşturmuştur. Anne baba tutumlarının belirlenmesinde, (Sümer ve Güngör'ün 1999) geliştirdiği (28) ve ek maddelerle son biçimini almış olan ABSÖ (Anne Baba Stilleri Ölçeği)'den yararlanılmıştır. Öğrencilerin psikomotor beceri düzeylerini belirlemek amacıyla; esneklik için otur eriş testi, dikey sıçrama testi, çabukluk (Z) testi, 20 m hız testi ve reaksiyon (görsel ve işitsel) testi uygulanmıştır. İstatiksel analizlerde, uygulanan anne baba stilleri ölçeğinde elde edilen verilerle psikomotor beceri düzeyleri arasındaki ilişki ve ilişkinin düzeyinin tespiti amacıyla, korelasyon, çoklu regresyon analizi ve tutum ölçeğinin gurup içi güvenilirlik analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, anne baba tutumlarının reaksiyon zamanı dışında, diğer psikomotor beceri düzeylerini beklenen seviyede yordamadığı, otoriter annelerin reaksiyon zamanı üzerinde negatif etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ergenler, Tutum, Anne Baba Tutumları, Psikomotor Beceri.

EFFECT OF THE PRIMARY SCHOOL 8TH GRADERS' PARENTS' ATTITUDE TOWARDS PSYCHOMOTOR SKILLS LEVEL

ABSTRACT

The aim of this research is finding out the correlation between the effects of the primary school 8th graders' parents' attitude towards psychomotor skills levels. Research group is consisted of 113 female (49,3%) and 116 male (50,7%) totally 229 student, at 7 different schools in 8th grade in Aksaray. When defining parents attitudes, PSS (ie. Parenting Styles Scale) , developed by (Sumer and Gungor 1999) and finalized by the additional items(28). In order to define the psychomotor skills of the students, the following tests are applied: For flexibility sit- reach test, vertical jumping test, agility (Z) test, 20 mt speed test and reaction test (visual- auditory). Correlation analysis is used to determine the relationship between parents' attitudes and psychomotor skill levels and regression analysis is used to determine the correlation levels according to the data of parents' attitudes and psychomotor skill levels and reliability analysis is used for the scale. As the result of the study, it's seen that the parents' attitudes cannot predict the psychomotor skills except reaction times and the authoritarian mothers have negative effects on reaction time.

Key words: Adolescents, Attitude, Parents Attitudes, Psychomotor Skill.

GİRİŞ

Psikomotor beceri; bireyin hareketi başarılı bir biçimde ortaya koymasındaki başarıyı belirleyen beceridir.(25).(Stanley 2009) becerilerin organize edilmiş bir sıra içinde yapılması gerektiğini ve tek bir kas hareketinin beceri olarak tanımlanamayacağını belirtmiştir(26). Doğum öncesi, doğum esnası ve doğum sonrası faktörler, bireyin psikomotor becerileri üzerinde etkindir(19). Bunun yanında, anne babanın eğitim durumu, bireyin yaşadığı çevre, ekonomik durum, sosyal faaliyetler gibi bir çok çevresel faktör de psikomotor beceri düzeyleri üzerinde etkindir (11). Bu konuyla ilgili bir çok araştırma yapılmıştır (5,6,12,17,24,27,31) Bu faktörler içerisinde, doğum sonrası faktörler içerisinde yer alan çocuk yetiştirme yöntemleri, becerilerin öğreniminde ve gelişiminde ön plana çıkan faktörler içerisinde yer alır (8).

* 17.09.2012 tarihinde Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği A.B.D. kabul edilen " 8. sınıf öğrencilerinde anne baba tutumlarının psikomotor beceri düzeylerine ve beden eğitimi ders tutumuna etkisi" konulu doktora tezinden hazırlanmıştır.

¹ Aksaray Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Antrenörlük Eğt.Böl. kayihan@aksaray.edu.tr.

² Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Rekreasyon Bölümü.

Aile, çocuk için beslenmesini, korunmasını, diğer fiziksel gereksinimlerini, sevgi ve güven gibi duygusal gereksinimlerini karşılayan ilk sosyal çevre olarak bilinmektedir (22). Küreselleşmenin etkisiyle son yıllarda birçok etkiye ve değişime maruz kalmıştır. Bu değişiklikler ailenin temel rollerini ve üstlendiği görevi değiştirmemiştir. (23).

Küreselleşmeyle birlikte kültürlerin birbiri ile etkileşimi meydana gelmeye başlamış, her kültür birbirini daha yakından tanımaya başlamıştır. Bu açıdan ele alındığında bir diğer durum ise, aile yapısı ve anne baba tutumlarının kültürlere göre ortak özellikler ya da farklılıklar göstermesidir (13). Bu doğrultuda, her ne kadar Türk toplumunda da bazı değişiklikler olsa da, geleneksel aile yapısında biçimsel de olsa otoriteyi baba temsil etmektedir. Anne çocuklara daha yakındır ve onlara ilişkin konularda gerçek karar organıdır. Birçok ailede görünürde baba tarafından alınan kararların asıl sahibi annedir. Ama durum babanın erkeklik rolüne gölge düşürmeyecek bir biçimde yönetilir. Bu yönden değerlendirildiğinde, Türk toplumunda aile yapısının biçimsel olarak ataerkil, ama gerçekte üstü kapalı bir anaerkil yapıya sahip olduğu bile söylenebilir. Engelleyici ve cezalandırıcı nitelikte olan kararların uygulanmasının babaya bırakılması, babayı aile içinde oldukça sevimsiz bir yere koyabilir. Geleneklerin kendisine verdiği rolü sürdürme durumunda kalan baba, çoğu kez çocuklarıyla yakın ve sıcak ilişkiler kurmaktan alıkonmuş olur (9). Malezya'da yapılan bir çalışmada da, Türkiye ile ortak özellikler olduğunu göstermektedir. Burada da, annelerin otoriter tutum sergiledikleri ve çocukların akademik başarılarında da etken oldukları gözükmiştir.(14).

Anne baba tutumları, kişinin gelişimini tüm yönleri ile etkileyen en önemli faktörlerden biri olmuştur. (14). Genel olarak anne – baba tutumlarına bakıldığında; baskıcı – otoriter, aşırı koruyucu, izin verici (gevşek), tutarsız, mükemmeliyetçi, reddedici, demokratik (destekleyici ve hoşgörülü) şeklinde sınıflandırılmaktadır.

Anne-babaların beklentileri ile çocuğun beklenti ve ihtiyaçları birbirinden farklı olabilir. Genelde otoriter tutum sergileyen anne-babalar, çocuğun kendi istekleri dışına çıkmaması için baskı yaparlar ve bu nedenle otokratik tutum sergileyen ailelerinin çocukları sürekli korku ve endişe içerisinde yaşarlar (16,18). Demokratik tutumlar açısından bakıldığında ise; demokratik ortamlarda büyüyen çocukların zihinsel gelişmeye daha yatkın oldukları, demokratik ortamın çocuğa sadece özgürlük olanağı tanımakla kalmayıp, aynı zamanda onu kendini anlatmaya ve denetim kazanmaya da özendirildiği ortaya çıkmaktadır. Böyle bir ortamda yetişen çocuklar hareketli, saldırgan, korkusuz ve bağımsız olmaktadır (7). Bu konuda (Rivers ve arkadaşları 2012) yaptıkları çalışmada(21) ergenlerde anne baba tutumları ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmaya 58 erkek, 90 kız olmak üzere toplam 148 kişi katılmıştır. Çalışmada ergenlerin çoğu anne babalarını otoriter olarak tanımlamışlardır. Birçok çalışmanın aksine otoriter tutumun başarıyı arttırmadığı saptanmış, bunun yanında otoriter tutum ile içsel isteklendirme arasında ise kuvvetli bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. (Chao 2001) ise (4), otoriter tutumun çocuk yetiştirmede en etkili ve en geçerli tutum olduğunu belirtmektedir.

Motor performans açısından bakıldığında ise; hoşgörülü tutum, çocuğun araştırıcılığını, bağımsızlığını destekleyerek fiziksel aktivitelere katılma fırsatı sağlamaktadır. Fiziksel aktivitelere katılan çocuk becerilerini keşfetmekte, bunları tekrarlayarak geliştirmekte ve çeşitlendirmektedir (8). (Bream ve arkadaşları 2007) çocuk gelişiminde erken ebeveynliğin ve motor becerilerin rolünü araştırdıkları çalışmada(2), 165 çocuk üzerinde araştırma yapmışlardır. Sonuç olarak yüksek kalitede ebeveynlik yapan kişilerin çocuklarında motor gelişim yüksek seviyede olurken, erken ebeveynlerde bu düzeyin düştüğü görülmüştür. Burada beceri düzeyleri olarak, dil gelişimi, günlük yaşam becerileri ve bilişsel gelişim esas alınmıştır.

Aşırı koruyucu ve otoriter tutumlar ise, çocuğun hareketliliğini kısıtlar ve itaatkâr olmalarını destekler. Böyle bir ortamda yetişen çocuk becerilerini geliştiremez. Hoşgörülü ortamda yetişen çocukların motor performanslarının otoriter ortamda yetişen yaşlılarından daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir (8).

Özel yeteneklerin olgunlaşması sırasında aşırı koruma ya da baskı çocuğun davranışlarını engelleyerek gelişimini geciktirebilir. Çocuk bu yetersizliğe bağlı olarak, olumlu ilişkiler kuramayabilir. Hareket fırsatının verilmemesi ve deneyim eksikliği, çocukların yaşa özgü motor görevleri yerine getirmede kullandığı becerilerin zamanında gelişmesini engellemektedir. Duyu ve motor deneyimlerden yoksunluğun etkisi, çocuğun gelişimi için uygun koşullar sağlandığı takdirde silinebilmektedir (8). Çocukların sağlığı ve fiziksel aktivite düzeyleri, anne baba tutumları ile ilişkili olarak, çocuğun özelliklerini de bağlı olabilmektedir (1).

(Haktanır ve Aktaş 1995), 3 – 4 yaş grubu 157 çocuğun örneklem alındığı çalışmada (11), çocukların motor gelişim özelliklerini incelemişlerdir. Çalışma sonucunda ailelerin çoğunun çocuklarının yaşlarının gerektirdiği gelişim düzeylerini bilmedikleri için çocukların gelişimsel olarak desteklenmeye ihtiyacı olup olmadığının da farkında olmadıklarına, ayrıca eğitim amacıyla ne yapmaları gerektiğini bilmediklerine dikkat çekilmiştir. Anne – babaların yaş, öğrenim durumu ve meslek özellikleri ile ailedeki çocuk sayısı ve çocukların doğum sırasının, araştırmada ele alınan alanları önemli düzeyde etkilemezken, çocuğun yaşı, cinsiyeti ve okul öncesi bir kurumda eğitim alma süresinin motor gelişim düzeyini etkileyebildiği saptanmıştır.

Motor gelişim ve bunu etkileyen faktörler alan açısından son derece önem arz etmektedir. Bu faktörlerin başında sayılabilecek olan anne – baba tutumlarının, motor gelişim açısından ele alınıp incelenmesi ve değerlendirilmesi, alana çok fazla pozitif güç katacaktır. Bu sayede anne – baba eğitimi, okul – öğrenci – anne baba iletişimi, okul içi faaliyetler ve daha birçok alanda yeni bakış açıları kazandırarak, alana büyük katkı sağlayacaktır. Bu doğrultuda, yapılan bu çalışmada, ilköğretim 8. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerin anne baba tutumlarının, psikomotor beceri düzeylerine etkisi incelenmiştir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırma, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin anne baba tutumlarının, psikomotor beceri düzeylerine etkisini inceleyen ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır. Araştırma 2011 – 2012 eğitim öğretim yılını kapsamaktadır.

Araştırma Grubu

Araştırma gurubunu, Aksaray İlinde bulunan 7 ilköğretim okulunda 8. sınıfta öğrenim gören, beden eğitimi dersi alan, 113 kız (%49.3), 116 erkek (%50.7) olmak üzere toplam 229 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma gurubunda yer alan (N=229) ergenlerin yaşları 13-15 arasında ($\bar{x}=13.94 \pm 0.488$) değişmektedir. 13 yaş gurubu 34 kişi (%14.8), 14 yaş gurubu 174 kişi (%76) ve 15 yaş gurubu 21 kişidir (%9.2).

Veri Toplama Araçları

Anne – Baba Stilleri Ölçeği

Ergenlere uygulanan Ana-babalık Stilleri Ölçeği (ABSÖ), Maccoby ve Martin'in önerdiği boyutlar ile Lamborn ve arkadaşlarının çalışmaları örnek alınarak (Sümer ve Güngör 1999) tarafından geliştirilmiş ve yine aynı araştırmacılar tarafından yeni maddeler eklenerek son biçimini almış bir ölçektir (28). Bu süreçte, kabul/ilgi ve sıkı denetim/kontrol boyutlarının ölçtüğü varsayılan toplam 34'er maddeden oluşan anne ve baba alt ölçekleri varimax dönüşümlü ana bileşenler analizine tabi tutulmuştur. Her iki boyutta da madde-toplam korelasyonu en yüksek 11 'er madde seçilmiştir. Böylece oluşturulan ölçeklerde alfa katsayıları, kabul / ilgi ve sıkı denetim / kontrol boyutları için anne formunda sırasıyla 0.86 ve 0.88; baba formunda 0.88 ve 0.87 olarak bulunmuştur.

(Güngör 2000) yapmış olduğu çalışmasında (10) ergenlerden aile içindeki ana babalık boyutlarına ilişkin ölçüm almak amacıyla, (Sümer ve Güngör'ün 1999) geliştirdiği ve ek maddelerle son biçimini almış olan ABSÖ'den yararlanmıştır (28). Böylece ergenlere 11'er maddelik kabul/ilgi ve sıkıdenetim/kontrol boyutunu içeren toplam 22 maddelik ABSÖ uygulanmıştır.

Bu araştırmanın yürütülmesinde de aynı ölçek kullanılmıştır. Bu çalışmada, ABSÖ'nün iç tutarlığı incelemek amacıyla Cronbach alfa katsayısı hesaplanmış ve 22 maddeden oluşan anne- baba stilleri ölçeğine yapılan güvenilirlik analizi sonucunda alfa değeri anneye göre verilen cevaplar açısından cronbach alfa katsayısı 0,72, babaya göre verilen cevaplar açısından cronbach alfa katsayısı 0,76 olarak hesaplanmıştır.

Psikomotor Beceri Düzeyleri Ölçüm Metotları

Yapılan ölçümler; reaksiyon zamanı, esneklik, dikey sıçrama, çabukluk ve sürat (sprint) ölçümlerinden oluşmuştur. Psikomotor beceri ölçüm yöntemleri seçilirken, öğrencilerin yaşları dikkate alınarak, anaerobik ölçümler ön plana çıkmıştır. Ergenlik döneminde, daha çabuk yorulan, enerji ihtiyacı fazla olan ve gelişimlerinin en önemli dönemlerinden birini yaşayan (8) katılımcılar üzerinde aerobik ölçümlerin uygun olmayacağı sonucuna varılmıştır.

a)Reaksiyon Zamanı Ölçümleri: Reaksiyon zamanı ölçümleri iki alt başlık altında yapılmıştır. Bunlar görsel reaksiyon zamanı ve işitsel reaksiyon zamanıdır. Ölçümlerde Reaksiyon Timer Hakkus 1999 v 1.0 bilgisayar programı kullanılmıştır. Görsel reaksiyon zamanını ölçerken, başlangıç butonuna basarak, bilgisayar ekranına gelen, kırmızı yuvarlak şekil, denek tarafından görüldüğü anda, fareye dokunmasıyla arada geçen zaman esas alınmıştır. Altı denemenin en iyi derecesi alınmıştır.

İşitsel reaksiyon zamanının ölçümünde ise, kulaklık takan denek, başlangıç butonuna basarak gelecek sesi beklemektedir. Sesi duyup fareye dokunmasıyla birlikte, arada geçen süre esas alınmıştır. Altı denemenin en iyi derecesi alınmıştır.

b)Esneklik Ölçümleri: Otur – eriş testi kullanılmıştır. Ölçümler için özel olarak imal ettirilen test sehvası; 35 cm uzunluğunda, 45 cm genişliğinde 32 cm yüksekliğinde, standartlara uygun şekilde imal ettirilmiştir. Sehpaların üst yüzey ölçüleri, 55 cm uzunluk, 45 cm genişlik şeklindedir. Üst yüzey, ayakların dayandığı yüzeyden 15 cm daha dışarıdadır. 0 – 50 cm'lik ölçüm cetveli yer almaktadır. Ölçümler 3 tekrar şeklinde yapılmış ve en iyi derece alınmıştır (31).

c)Dikey Sıçrama Ölçümleri: Dikey sıçrama testi, eurofit test bataryası içerisinde kullanılan dikey sıçrama testi esas alınarak yapılmıştır. Buna göre; yerden 155 cm yüksekliğe asılan, 60 cm genişliğinde ve 220 cm uzunluğunda duvara yapışabilecek özellikte ölçüm cetvelleri kullanılmıştır. 3 demen içerisinde en iyi derece alınmıştır (31).

d)Çabukluk Testi (Zig Zag Test) : Deneğin –Z- şeklinde hazırlanan parkuru tamamlama süresi dikkate alınmıştır. Deneklere, çizgiden 1 metre geriden başlayıp, koşunun bitiş çizgisinde bitmeyecekmiş gibi algılanması yönünde talimat verilmiştir. Sürelerin ölçümünde kronometre kullanılmıştır. Üç deneme sonunda en iyi derece esas alınmıştır (31).

e)20 m Sürat (sprint) Testi: Başlangıç ve bitiş noktaları belirlenmiş, 20m'lik parkurda, deneklerin parkuru bitirme süreleri dikkate alınmıştır. Deneklere, çizgiden 1 metre geriden başlayıp, koşunun bitiş çizgisinde bitmeyecekmiş gibi algılanması yönünde talimat verilmiştir. Bitiş süreleri kronometreyle ölçülmüştür. Üç deneme sonunda en iyi derece esas alınmıştır (31).

Veri Toplama Yöntemleri

Demografik değişkenleri açısından; cinsiyet (1 "erkek", 2 "kız") ve yaşı (1 "13 yaş, 2 "14 yaş, 3 "15 yaş") belirlemeye yönelik form kullanılmıştır.

Araştırmada anne-baba tutumlarının belirlenmesinde, (Sümer ve Güngör'ün 1999) geliştirdiği (28) ve ek maddelerle son biçimini almış olan ABSÖ (Anne Baba Stilleri Ölçeği)'den yararlanılmıştır. Veri toplama süreci, standart veri toplama protokolü doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Ölçekler, sınıf ortamında, öğretmenler nezaretinde doldurulmuştur. Kullanılan üç ayrı ölçek doğrultusunda; her ölçek için bir ders saati süre ayrılmış ve toplam 6 saatlik ders programı içerisinde, 1. ders saatinde ebeveyn tutum ölçeği anne formu, 3. ders saatinde ebeveyn tutum ölçeği baba formu ve 5. ders saatinde de beden eğitimi ders tutum ölçeği uygulanmıştır. Bir ders süresi 40 dakikadır. Kullanılan ölçekler ve uygulanmasıyla ilgili olarak, uygulama öncesi öğretmenlere kapsamlı bilgi verilmiştir.

Öğrencilerin psikomotor beceri düzeylerini belirlemek amacıyla; esneklik için otur eriş testi, dikey sıçrama testi, çabukluk (Z) testi, 20 m hız testi ve reaksiyon (görsel ve işitsel) testi uygulanmıştır. Üçer adet ölçüm yapılarak, en iyi dereceler dikkate alınmıştır. Görsel ve işitsel reaksiyon zamanlarının ölçümünde ise altışar denemenin en iyi dereceleri dikkate alınmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada uygulanan anne baba stilleri ölçeğinde elde edilen verilerle psikomotor beceri düzeyleri ve beden eğitimi tutumları arasındaki ilişki ve ilişkinin düzeyinin tespiti amacıyla, korelasyon ve çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Demografik değişkenler açısından elde edilen verilerle de psikomotor beceri düzeyleri ve beden eğitimi tutumları incelenmiştir. Bağımsız gruplarda aritmetik ortalamalar arası farka dair t-testi ve tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Analiz kapsamında, betimleyici istatistiklerden frekans ve yüzde dağılımları, güvenilirlik analizi de yer almıştır (3).

BULGULAR

Cinsiyete Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

Araştırmaya katılan 229 öğrencinin cinsiyete göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyete göre frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet Dağılımı	f	%
Kız	113	49.3
Erkek	116	50.7

Tablo 1'de görüldüğü gibi, araştırma gurubu, 113'ü (%49.3) kız, 116'sı (%50.7) erkek olmak üzere toplam 229 öğrenciden oluşmaktadır.

Anne Baba Tutumları İle Psikomotor Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişki

Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiyi Pearson korelasyon analizi ile test edilmiştir. Ölçekler arasındaki korelasyon Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Anne baba tutumları ile psikomotor beceri düzeyleri arasındaki ilişki düzeyini belirlemeye yönelik korelasyon analizi sonuçları

DEĞERLER	A	B	C	D
GÖRSEL REAKSİYON ZAMANI	-0.043	0.073	-0.053	-0.031
İŞİTSEL REAKSİYON ZAMANI	-0.007	0.142*	0.026	0.098
ESNEKLİK	-0.093	-0.159*	-0.048	-0.138*
DİKEY SIÇRAMA	0.052	0.064	0.039	0.011
ÇABUKLUK	-0.035	-0.054	-0.006	-0.019
SÜRAT	-0.121	-0.160*	-0.102	-0.134*

p<0.01** p<0.05*

A: Anne kabul/ilgi boyutu

B: Anne kontrol/denetim boyutu

C: Baba kabul/ilgi boyutu

D: Baba kontrol/denetim boyutu

Tablo 2 incelendiğinde, İşitsel reaksiyon zamanı ile anne denetim/kontrol boyutu arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki olduğu görülmektedir. ($r = 0.142$, $p < 0.05$). Esneklik düzeyleri ile anne denetim/kontrol ve baba denetim/kontrol boyutu arasında negatif yönde zayıf bir ilişki görülmektedir ($r = -0.159$, $p < 0.05$ / $r = -0.138$, $p < 0.05$). Sprint düzeyleri ile anne denetim/kontrol ve baba denetim/kontrol boyutu arasında negatif yönde zayıf bir ilişki görülmektedir ($r = -0.160$, $p < 0.05$ / $r = -0.134$, $p < 0.05$).

Anne Baba Tutumlarının, Psikomotor Beceri Düzeyleri Üzerine Etkisi

Görsel Reaksiyon Zamanına İlişkin Regresyon Analizi

Bu aşamada katılımcıların görsel reaksiyon zamanı skorları bağımlı değişken olarak ele alınmış ve anne kabul /ilgi, anne kontrol /denetim, baba kabul /ilgi, baba kontrol /denetim değişkenlerinin, bağımlı değişken skorlarındaki değişimi hangi düzeyde yordadığı aşağıdaki regresyon sonuçları ile irdelenmiştir.

Tablo 3. Görsel Reaksiyon Zamanına İlişkin Regresyon Analizi

DEĞİŞKENLER	B	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	0.417	0.053		7.823	0.000*		
Anne kabul/ilgi	-0.002	0.002	-0.095	-1.178	0.240	-0.043	-0.078
Anne denetim/kontrol	0.003	0.001	0.172	1.992	0.048*	0.073	0.132
Baba kabul/ilgi	0.000	0.001	-0.025	-0.316	0.752	-0.053	-0.021
Baba denetim/kontrol	-0.001	0.001	-0.091	-1.097	0.274	-0.031	-0.073
R= 0.144 R ² = 0.021							
F= 1.190 p= 0.316							

Tablo 3'de ki bulgular incelendiğinde,(Görsel) reaksiyon zamanı skorları üzerinde en büyük etkiye sahip olan değişkenin anne denetim/kontrol düzeyi olduğunu görülmektedir. İkinci sırada ise anne kabul/ilgi değişkeni almaktadır. Sırası ile madde baba denetim/kontrol ve baba kabul/ilgi değişkenleri etki büyüklüğü bakımından 3. ve 4. sırada yer almaktadır. Fakat anlamlılık düzeyi değerleri incelendiğinde anne denetim/kontrol değişkeni haricinde söz konusu etkilerin istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmektedir. ($p > 0.05$) Bir başka ifade ile, anne kabul, baba kabul ve baba kontrol düzeylerinin (Görsel) reaksiyon zamanı skorları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. (Görsel) reaksiyon zamanı skorlarındaki değişimin %2.1 i söz konusu 4 değişken tarafından açıklanmaktadır. Bunun yanında anne kontrol/ denetim düzeyindeki 1 birimlik artış (Görsel) reaksiyon zamanında 0.003 birimlik artışa neden olmaktadır.

İşitsel Reaksiyon Zamanına İlişkin Regresyon Analizi

Bu aşamada katılımcıların işitsel reaksiyon zamanı skorları bağımlı değişken olarak ele alınmış ve anne kabul /ilgi, anne kontrol /denetim, baba kabul /ilgi, baba kontrol /denetim değişkenlerinin, bağımlı değişken skorlarındaki değişimi hangi düzeyde yordadığı aşağıdaki regresyon sonuçları ile irdelenmiştir.

Tablo 4. İşitsel Reaksiyon Zamanına İlişkin Regresyon Analizi

DEĞİŞKENLER	B	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	0.413	0.073		5.684	0.000*		
Anne kabul/ilgi	-0.003	0.003	-0.097	-1.202	0.231	-0.007	-0.080
Anne denetim/kontrol	0.004	0.002	0.172	2.000	0.047*	0.142	0.132
Baba kabul/ilgi	0.000	0.002	0.008	0.108	0.914	0.026	0.007
Baba denetim/kontrol	0.000	0.002	0.025	0.299	0.765	0.098	0.020
R= 0.166 R ² = 0.028							
F= 1.597 p= 0.176							

Tablo 4 incelendiğinde, yapılan regresyon analizi sonucunda işitsel reaksiyon zamanı skoru üzerinde en büyük etkiye anne denetim/kontrol düzeyi sahiptir sonucu elde edilmiştir. Diğer değişkenlere ilişkin etki büyüklükleri sırası ile anne kabul/ilgi, baba denetim/kontrol ve baba kabul/ilgi düzeyi olarak şekillenmiştir. Fakat anlamlılık düzeyi değerleri incelendiğinde anne denetim/kontrol değişkeni haricinde söz konusu etkilerin istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmektedir ($p > 0.05$). Bir başka ifade ile anne kabul/ilgi, baba kabul/ilgi ve baba denetim/kontrol düzeylerinin (Görsel) reaksiyon zamanı skorları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Son olarak; (İşitsel) reaksiyon zamanı skorlarındaki değişimin %2.8 i söz konusu 4 değişken tarafından açıklanmaktadır. Bunun yanında anne kontrol/ denetim düzeyindeki 1 birimlik artış (İşitsel) reaksiyon zamanında 0.004 birimlik artışa neden olmaktadır.

Esneklik Düzeylerine İlişkin Regresyon Analizi

Bu aşamada katılımcıların görsel esneklik düzeyleri bağımlı değişken olarak ele alınmış ve anne kabul /ilgi, anne kontrol /denetim, baba kabul /ilgi, baba kontrol /denetim değişkenlerinin, bağımlı değişken skorlarındaki değişimi hangi düzeyde yordadığı aşağıdaki regresyon sonuçları ile irdelenmiştir.

Tablo 5. Esneklik Skorlarına İlişkin Regresyon Analizi

DEĞİŞKENLER	B	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	29.352	3.862		7.601	0.000*		
Anne kabul/ilgi	-0.065	0.135	-0.039	-0.484	0.629	-0.093	-0.032
Anne denetim/kontrol	-0.130	0.108	-0.103	-1.195	0.233	-0.159	-0.080
Baba kabul/ilgi	0.043	0.103	0.032	0.417	0.677	-0.048	0.028
Baba denetim/kontrol	-0.096	0.088	-0.090	-1.088	0.278	-0.138	-0.072

R= 0.176 R²= 0.031
F= 1.780 p= 0.134

Tablo 5 incelendiğinde, regresyon analizi sonucunda anne kabul /ilgi, anne kontrol /denetim, baba kabul /ilgi, baba kontrol /denetim değişkenlerinin esneklik skorları üzerindeki etkilerinin istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir. ($p > 0.05$)

Dikey Sıçrama Düzeylerine İlişkin Regresyon Analizi

Bu aşamada katılımcıların dikey sıçrama düzeyleri bağımlı değişken olarak ele alınmış ve anne kabul /ilgi, anne kontrol /denetim, baba kabul /ilgi, baba kontrol /denetim değişkenlerinin, bağımlı değişken skorlarındaki değişimi hangi düzeyde yordadığı aşağıdaki regresyon sonuçları ile irdelenmiştir.

Tablo 6. Dikey Sıçrama Skorlarına İlişkin Regresyon Analizi

DEĞİŞKENLER	B	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	23.498	3.590		6.545	0.000*		
Anne kabul/ilgi	0.023	0.126	0.015	0.181	0.856	0.052	0.012
Anne denetim/kontrol	0.081	0.101	0.070	0.804	0.422	0.064	0.054
Baba kabul/ilgi	0.036	0.096	0.030	0.377	0.706	0.039	0.025
Baba denetim/kontrol	-0.040	0.082	-0.040	-0.483	0.630	0.011	-0.032

R= 0.077 R²= 0.006
F= 0.336 p= 0.854

Tablo 6 incelendiğinde, Yapılan regresyon analizi sonucunda anne kabul /ilgi, anne kontrol /denetim, baba kabul /ilgi, baba kontrol /denetim değişkenlerinin dikey sıçrama skorları üzerindeki etkilerinin istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir. ($p > 0.05$)

Çabukluk Düzeylerine İlişkin Regresyon Analizi

Bu aşamada katılımcıların çabukluk skorları bağımlı değişken olarak ele alınmış ve anne kabul /ilgi, anne kontrol /denetim, baba kabul /ilgi, baba kontrol /denetim değişkenlerinin, bağımlı değişken skorlarındaki değişimi hangi düzeyde yordadığı aşağıdaki regresyon sonuçları ile irdelenmiştir.

Tablo 7. Çabukluk Skorlarına İlişkin Regresyon Analizi

DEĞİŞKENLER	B	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	6.548	0.251		26.086	0.000*		
Anne kabul/ilgi	-0.002	0.009	-0.017	-0.209	0.834	-0.035	-0.014
Anne denetim/kontrol	-0.004	0.007	-0.053	-0.613	0.541	-0.054	-0.041
Baba kabul/ilgi	0.001	0.007	0.013	0.165	0.869	-0.006	0.011
Baba denetim/kontrol	0.001	0.006	0.008	0.090	0.928	-0.019	0.006

R= 0.057 R²= 0.003
F= 0.184 p= 0.947

Tablo 7 incelendiğinde, anne kabul /ilgi, anne kontrol /denetim, baba kabul /ilgi, baba kontrol /denetim değişkenlerinin çabukluk skorları üzerindeki etkilerinin istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir. ($p > 0.05$)

Sürat (Sprint) Düzeylerine İlişkin Regresyon Analizi

Bu aşamada katılımcıların sürat (sprint) skorları bağımlı değişken olarak ele alınmış ve anne kabul /ilgi, anne kontrol /denetim, baba kabul /ilgi, baba kontrol /denetim değişkenlerinin, bağımlı değişken skorlarındaki değişimi hangi düzeyde yordadığı aşağıdaki regresyon sonuçları ile irdelenmiştir.

Tablo 8. Sürat (Sprint) Skorlarına İlişkin Regresyon Analizi

DEĞİŞKENLER	B	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	6.548	0.251		26.086	0.000*		
Anne kabul/ilgi	-0.002	0.009	-0.017	-0.209	0.834	0.121	-0.042
Anne denetim/kontrol	-0.004	0.007	-0.053	-0.613	0.541	0.160	-0.075
Baba kabul/ilgi	0.001	0.007	0.013	0.165	0.869	0.102	-0.026
Baba denetim/kontrol	0.001	0.006	0.008	0.090	0.928	0.134	-0.050
R= 0.181 R ² = 0.033							
F= 1.901 p= 0.111							

Tablo 8'e göre, anne kabul /ilgi, anne kontrol /denetim, baba kabul /ilgi, baba kontrol /denetim değişkenlerinin sprint skorları üzerindeki etkilerinin istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir. ($p > 0.05$)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Korelasyon analiz sonuçlarına göre (Tablo 2); işitsel reaksiyon zamanı ile anne denetim/kontrol boyutu arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki olduğu görülmektedir. ($r = 0.142$, $p < 0.05$). Esneklik düzeyleri ve sprint düzeyleri ile anne denetim/kontrol ve baba denetim/kontrol boyutu arasında negatif yönde zayıf bir ilişki görülmektedir ($r = -0.159$, $p < 0.05$ / $r = -0.138$, $p < 0.05$, $r = -0.160$, $p < 0.05$ / $r = -0.134$, $p < 0.05$). Buna göre; annelerin otoriter tutumları arttıkça işitsel reaksiyon zamanı düzeylerinin de arttığı, esneklik ve sprint düzeylerinin ise azaldığı görülmektedir. Otoriter tutumun reaksiyon zamanı ile pozitif, sprint ve esneklik düzeyleri ile negatif ilişki sergilemesi beklenen bir durumdur. Aşırı koruyucu ve otoriter tutumlar, çocuğun hareketliliğini kısıtlar, böyle bir ortamda yetişen çocuk becerilerini geliştiremez. Özel yeteneklerin olgunlaşması sırasında aşırı koruma ya da baskı, hareket fırsatının verilmemesi ve deneyim eksikliği, çocukların yaşa özgü motor görevleri yerine getirmede kullandığı becerilerin zamanında gelişmesini engellemektedir. (8). Sonuçların aksine, (Chao 2001) ise(4), otoriter tutumun çocuk yetiştirmede en etkili ve en geçerli tutum olduğunu belirtmektedir.

Regresyon analiz sonuçlarına göre (Tablo 3.4.5.6.7.8); anne denetim/kontrol alt boyutunun, reaksiyon zamanı üzerinde en etkili değişken olduğu, bunun dışında, anne baba tutumlarının, diğer motor beceri düzeyleri üzerinde bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Görsel reaksiyon zamanı açısından bakıldığında; anne denetim kontrol boyutundaki 1 birimlik artışın görsel reaksiyon zamanında 0.003 birimlik artışa neden olmaktadır. İşitsel reaksiyon zamanı açısından bakıldığında ise; anne denetim kontrol boyutundaki 1 birimlik artışın görsel reaksiyon zamanında 0.004 birimlik artışa neden olmaktadır. Bunun dışında kalan diğer motor beceri değişkenleri üzerinde her hangi bir etki söz konusu değildir. İşitsel ve görsel reaksiyon zamanındaki artış, otoriter tutumun reaksiyon zamanını olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. Etki düzeyi, istatistiksel olarak düşük seviyede gibi gözükse de, reaksiyon zamanının milisaniye cinsinden ölçüldüğü düşünüldüğünde, etki düzeyinin görünenden daha fazla olabileceği düşünülebilir. Bu sonuca göre, anne-baba tutumları, algısal motor gelişimle de bağlantılı olan reaksiyon zamanını etkileyen faktörlerden biridir ve otoriter tutum, reaksiyon zamanını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sonuca paralel olarak, reaksiyon zamanının negatif yönde etkilenmesi, diğer becerilerinde olumsuz yönde etkilenmesi anlamına gelir. Çünkü reaksiyon zamanı, aynı zamanda tüm becerilerde uyarının tanımlanması ve tepki seçimi (karar verme) mekanizması ile doğrudan bağlantılıdır (25). Aynı zamanda, sonuca etken olarak ebeveynlik kalitesi de düşünülmelidir. Yapılan bir araştırmada, yüksek kalitede ebeveynlik yapan kişilerin çocuklarında motor gelişim yüksek seviyede olurken, erken ebeveynlerde bu düzeyin düştüğü görülmüştür (2). Bunun yanında ailenin gelir düzeyi, eğitim düzeyi, kardeş sayıları, yaşadığı çevre ve eğitim aldığı yerlerin de bu sonuç üzerinde etkisi olabilir. Esneklik, çabukluk, dikey sıçrama ve sürat düzeyleri açısından herhangi bir etki söz konusu değildir. Bu durum, anne-baba tutumlarının söz konusu psikomotor beceri düzeylerini istenilen düzeyde yordamadığı anlamına gelmektedir. Bu sonucun çıkmasında, birçok neden etken olabilir. Doğum öncesi, doğum esnası ve çevresel faktörlerin etkileri de göz önünde bulundurulmalıdır(19). Çocukların sağlığı ve fiziksel aktivite düzeyleri, anne baba tutumları ile ilişkili olarak, çocuğun özelliklerine de bağlı olabilmektedir (1). Bu motorik özellikler üzerinde, anne-baba tutumları dışında kalan diğer etken faktörler etkili olmuş olabilir. Yapılan bir araştırmada, çocuğun yaşı, cinsiyeti ve okul öncesi bir kurumda eğitim alma süresinin motor gelişim düzeyini etkileyebildiği saptanmıştır(11). Aynı zamanda,

küreselleşme sürecinde, değişen dünya ile birlikte, anne baba tutumlarında da farklı değişimlerin gözlemlenmesi (23) ve aynı zamanda, kültürle göre tutumların ve aile yapılarının farklılık göstermesi, çıkan sonucun bir nedeni olarak gösterilebilir (13).

Bu alanda doğrudan yapılmış çok fazla araştırma bulunmamakla beraber, anne-baba tutumlarının alt boyutları artırılarak, hem anne-babaların açısından, hem çocukların açısından ele alınarak yapılması ve yapılacak çalışmalarda bunlara paralel olarak çocukların özellikleri, çevresel faktörler ve beden eğitimi öğretmenlerin tutumları da, etkileyici faktörler olarak el alınması, alana daha fazla katkı sağlayacaktır. Bunu yanında, psikomotor becerilerin ölçümünde alan genişletilerek, farklı metotlarla yapılacak ölçümler ile yapılan bu araştırma karşılaştırılmalı, aynı zamanda fiziksel ölçümler de eklenerek sonuçlar daha ayrıntılı irdelenmelidir.

KAYNAKÇA

- Arrendo, M.E., Elder, J.P., Ayala, G.X., Campell, N., Baquero, B., Duerksen, S., "Is parenting style related to children's healthy eating and physical activity in Latino families?" Health Education Research, 21 (6), pp.862 – 871, 2006.
- Breams, L.E.L., Taylor, H.B., Landry, S.H., Barnes, M.A., Flethcer, J.M. ve Swang, P., "Role of early parenting and motor skills on development in children with spina bifida", Journal of Applied Developmental Psychology, 28, pp. 250–263, 2007.
- Büyükoztürk, Ş., Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. (13. Baskı). Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2011.
- Chao RK., "Extending research on the consequences of parenting styles for Chinese Americans and European Americans." Child Development, 72(6), pp.1832–1843, 2001.
- Çakıroğlu, T. Ve Sökmen, T.(2012). 12 Haftalık Judo Teknik Antrenman ve Oyunlarının 8–10 Yaş Grubu Erkek Çocuklarda Reaksiyon Zamanı Üzerine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14 (1): 71-74.
- Çiftçi, C. (2001). *12-16 yaş eğitilebilir düzeyde zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve spor derslerinin bazı motorik özelliklere etkisi (Türkiye ve Almanya uygulaması)*. Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Eldeleklioğlu, J., "Karar stratejileri ile ana-baba tutumları arasındaki ilişki", Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1996.
- Gallahue, D., Ozmun, J.C., Understanding motor development, infants, childrens, adolescents and adults. (6th edition). McGraw - Hill Companies, New York, 2006.
- Gençtan, E., Psikanaliz ve Sonrası, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1998.
- Güngör, D., "Bağlanma Stilllerinin ve Zihinsel Modellerin Kuşaklararası Aktarımında Ana Babalık Stilllerinin Rolü", Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Haktanır, G. ve Aktaş, Y., "3 – 4 yaş çocuklarının motor gelişim özelliklerinin incelenmesi", 10. Ya – Pa Okulöncesi ve eğitimini yaygınlaştırma semineri, İstanbul, 1995.
- Hasar, R. (2000). *Okul öncesi dönemde hipoaktif ve hiperaktif çocukların hareket öğrenmesinde etkili olan bazı özelliklerin araştırılması (Van örneği)*. Yüksek lisans tezi , Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Herz, L. & Gullone, E., "The relationship between self-esteem and parenting style: A cross-cultural comparison of Australian and Vietnamese Australian adolescents", Journal of Cross-Cultural Psychology, 30 (6), pp.742-761, 1999.
- Ishak, Z., Low, S., F., Lau, P., L., "Parenting Style as a Moderator for Students' Academic Achievement", Journal of Science Educational Technology, 21, pp.487–493, 2012.
- Kulaksızoğlu, A., Ergenlik Psikolojisi. Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003.
- Maddahi, M.E., Javidi, N., Samadzadeh, M., Amini, M., "The study of relationship between parenting styles and personality dimensions in sample of college students", Indian Journal of Science and Technology, 5 (9), pp 3332 – 3336, 2012.
- Okely, A.D., Booth, M.L. ve Patterson, J.W. (2001). Relationship of physical activity to fundamental movement skills among adolescents. *Medicine & Science in Sport & Exercises*, 0195-9131/01/3311-1899.
- Özen, Y., Yarına Kalmak Adına Sorumluluk Eğitimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001.
- Özer, D.S., ve Özer M.K.(2009). *Çocuklarda motor gelişim*. (6. Baskı). Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.
- Reiman, P.,M., Manske, R.C., Functional Testing in Human Performance, Champaign IL, Human Kinetics.USA, 2009.
- Rivers, J., Mullis, A.K., Fortner, L.A., ve Mullis, R.L., "Relationships Between Parenting Styles and the Academic Performance of Adolescents", Journal of Family Social Work. 15(3), pp.202-216, 2012.
- Sarmast, A., "Relationship between parenting styles and stress coping styles". Symp. of National Conference in Psychology & Society. Islam. Azad Univ. Roudehen, 22, Salavan Press, Tehran, 2006.
- Sawalha, A., "Parenting Styles and Their Relationship to Neurotic Behaviors among a Sample of Adolescents", European Journal of Social Sciences,30,(1), pp. 202-217, 2012.
- Saygın, Ö. Ve Dükkancı, Y.(2009). Kız çocuklarda sağlık ilişkili fiziksel uygunluk ve fiziksel aktivite yoğunluğu ilişkisinin araştırılması. *Ulusal Arası İnsanbilimleri Dergisi*, Cilt:6 Sayı:1.
- Schmidt, R.A. ve Wrisberg, C.A. (2007). *Motor learning and performance*. (4th edition). Champaign, U.S.A.: Human Kinetics
- Stanley, M. (2009). *Çocuk ve Beceri*. (Editör : İlayda Özbaş). İstanbul : Ekinoks Yayıncılık.
- Stoden, D.F., Goodway, J.D., Langendorfer, S.J., Robertson, M.A., Rudisill, M.E., Garcia, C. ve Garcia, L.E.(2008). A Developmental Perspective on the Role of Motor Skill Competence in Physical Activity: An Emergent Relationship. *Quest*, , 60, 290-306.
- Sümer, N., Güngör, D., "Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerine etkisi", Türk Psikoloji Dergisi,14, (44), pp.35-62, 1999.
- Şen, M. (2004). *Ana okuluna devam eden 6 yaş çocukların motor gelişimlerine beden eğitimi çalışmalarının etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tamer, K. Sporda Fiziksel – Fizyolojik Performansın Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi, Bağırhan Yayınevi. Ankara, 2000.
- Ziyagil, M.A., Zorba, E., Bozatlı, S., ve İmamoğlu, o. (1999). 6 -14 yaş çocuklarda yaş, cinsiyet ve spor yapma alışkanlığının sürat ve anaerobik güce etkisi. *Celal Bayar Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3,3. s: 9 – 18.